

O układzie sił politycznych w Polsce

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku



Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Wybory parlamentarne zgodnie z przewidywaniami wygrało Prawo i Sprawiedliwość, uzyskując większość miejsc w Sejmie. Niespodziewanie jednak – dzięki tzw. paktowi senackiemu zawartemu przez ugrupowania opozycyjne – rządzącym nie udało się zdobyć większości w izbie wyższej parlamentu. Choć realna władza nadal pozostaje w rękach PiS, to jednak – jak podkreślają komentatorzy – zmieni się sposób pracy nad ustawami, rządzącym trudniej będzie szybko procedować swoje projekty w Senacie. Przeciwnikom obecnej władzy wyniki wyborów do Senatu mogą dawać nadzieję na zmianę na stanowisku Prezydenta RP w przyszłorocznych wyborach prezydenckich.

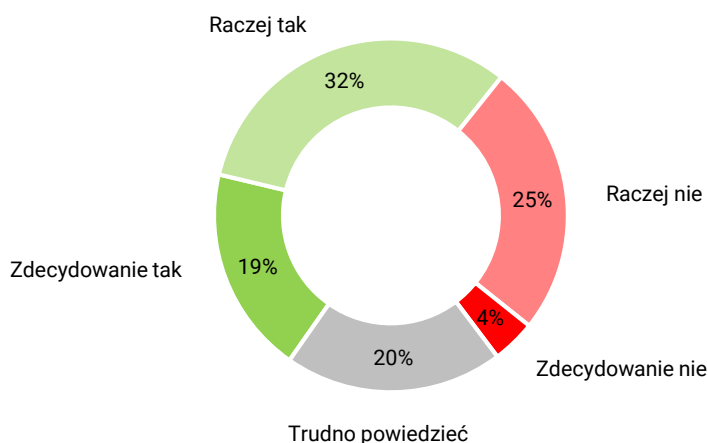
W powyborczym badaniu¹ zapytaliśmy o reakcje społeczne na nowy układ sił w parlamencie, preferencje dotyczące wyniku wyborów prezydenckich oraz priorytety związane z rozwojem sytuacji politycznej w Polsce.

OCENA WYNIKU WYBORÓW PARLAMENTARNYCH

Ogółem ponad połowa badanych (51%) uważa, że sytuacja, w której Prawo i Sprawiedliwość ma większość miejsc w Sejmie, ale nie ma większości w Senacie, jest dobra dla kraju. Przeciwnego zdania jest 29% ankietowanych.

CBOS

RYS. 1. Prawo i Sprawiedliwość ma większość w Sejmie, ale nie ma większości w Senacie. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to sytuacja dobra dla kraju czy też nie?



¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (354) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–17 listopada 2019 roku na liczącej 944 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Opinie w tej kwestii wyraźnie różnicuje orientacja polityczna. Najczęściej zadowolone z utraty przez PiS większości w Senacie są osoby określające swoje poglądy polityczne jako lewicowe (70%) lub centrowe (63%). Badani identyfikujący się z prawicą są podzieleni w opiniach: niemal równie często uważają, że jest to sytuacja dobra (43%), co sądzą, że to źle dla kraju (45%).

Na ogół zadowoleni z utraty przez Prawo i Sprawiedliwość większości w Senacie są wyborcy ugrupowań opozycyjnych. Zwolennicy PiS są mniej jednomyślni: blisko połowa deklarujących, że głosowali na to ugrupowanie w wyborach do Sejmu, oraz tych, którzy poparli kandydata PiS do Senatu, uważa, że sytuacja, w której rządzący nie mają większości w Senacie, jest zła dla kraju. Zadowolony z podziału władzy w parlamencie jest więcej niż co trzeci głosujący na listę PiS do Sejmu i co trzeci popierający kandydata PiS do Senatu.

TABELA 1

Elektoraty w wyborach do Sejmu	Prawo i Sprawiedliwość ma większość w Sejmie, ale nie ma większości w Senacie. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to sytuacja dobra dla kraju czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni	79	14	7
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD, Wiosna, Lewica Razem)	76	17	7
KW Konfederacja Wolność i Niepodległość	64	23	13
KW Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL, Kukiz'15)	65	20	15
KW Prawo i Sprawiedliwość (PiS, Porozumienie, SP)	37	45	18

TABELA 2

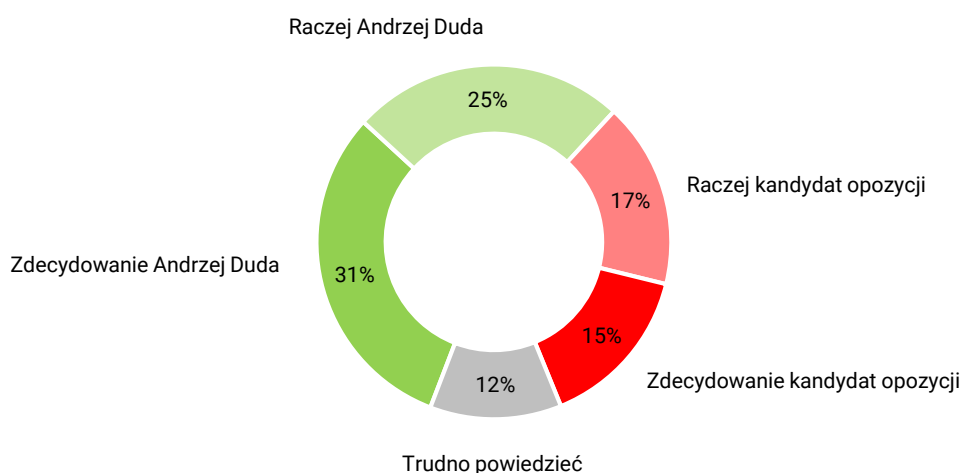
Głosowanie w wyborach do Senatu	Prawo i Sprawiedliwość ma większość w Sejmie, ale nie ma większości w Senacie. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to sytuacja dobra dla kraju czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wspólny kandydat opozycji – zgłoszony przez KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni, KW Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD, Lewica Razem i Wiosna) lub KW Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL, Kukiz '15)	78	15	7
Kandydat KW Prawo i Sprawiedliwość (PiS, Solidarna Polska, Porozumienie)	35	47	18
Inny kandydat	69	13	18

OCZEKIWANIA DOTYCZĄCE WYNIKU WYBORÓW PREZYDENCKICH

Chociaż przeważająca część ankietowanych wyraża zadowolenie z podziału władzy w parlamencie i uważa, że jest to sytuacja korzystna dla kraju, to jednocześnie większość (56%) sądzi, że lepiej byłoby, gdyby wybory prezydenckie wygrał Andrzej Duda. Przeciwnego zdania jest mniej niż co trzeci badany (32%).

CBOS

RYS. 2. Czy, Pana(i) zdaniem, lepiej byłoby dla kraju, gdyby przyszłoroczne wybory prezydenckie wygrał Andrzej Duda, czy też kandydat opozycji?



Preferencje dotyczące wyniku wyborów prezydenckich zależą przede wszystkim od oceny działalności urzędującego prezydenta. Osoby dobrze oceniające wykonywanie obowiązków przez Andrzeja Dudę w ogromnej większości (83%) uważają, że najlepiej dla kraju byłoby, gdyby powtórnie wygrał wybory prezydenckie. Wygranej kandydata opozycji życzyliby sobie 9% z nich. Z kolei ogromna większość niezadowolonych ze sposobu sprawowania urzędu prezydenta przez Andrzeja Dudę (86%) uważa, że lepiej byłoby, gdyby zwycięzcą przyszłorocznych wyborów został kandydat opozycji.

Oczekiwania dotyczące wyniku wyborów prezydenckich wiążą się ściśle z poglądami politycznymi badanych i – szerzej – ich orientacją światopoglądową. Zdecydowana większość badanych identyfikujących się z prawicą (84%) za bardziej korzystną dla kraju uznaje wygraną urzędującego prezydenta, większość identyfikujących się z lewicą (72%) – zwycięstwo kandydata opozycji. Ponadto im częstszy udział w praktykach religijnych, tym częstsze i silniej wyrażane przekonanie, że lepiej dla Polski byłoby, gdyby doszło do reelekcji Andrzeja Dudy.

Preferencje dotyczące wyniku wyborów prezydenckich są zróżnicowane w elektoratach. Ponownego wyboru Andrzeja Dudy na prezydenta chcieliby wyborcy Prawa i Sprawiedliwości, ale także większość głosujących na Konfederację Wolność i Niepodległość oraz przeważająca część wyborców Polskiego Stronnictwa Ludowego. Wygranej kandydata opozycji życzyliby sobie zwolennicy Koalicji Obywatelskiej oraz Sojuszu Lewicy Demokratycznej.

TABELA 3

Elektoraty w wyborach do Sejmu	Czy, Pana(i) zdaniem, lepiej byłoby dla kraju, gdyby przyszłoroczne wybory prezydenckie wygrał Andrzej Duda, czy też kandydat opozycji?		
	Andrzej Duda	Kandydat opozycji	Trudno powiedzieć
	w procentach		
KW Prawo i Sprawiedliwość (PiS, Porozumienie, SP)	93	3	4
KW Konfederacja Wolność i Niepodległość	65	26	9
KW Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL, Kukiz'15)	44	36	20
KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni	12	81	7
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD, Wiosna, Lewica Razem)	8	81	11

Ponowny wybór Andrzeja Dudy na prezydenta popiera ogromna większość tych, którzy głosowali na kandydata KW Prawo i Sprawiedliwość w wyborach do Senatu. Osoby, które w wyborach do izby wyższej parlamentu oddały głos na wspólnego kandydata opozycji, na ogół konsekwentnie deklarują, że lepiej dla kraju byłoby, gdyby w wyborach prezydenckich zwyciężył kandydat opozycji. Blisko co piąty głosujący w wyborach do Senatu na kandydata zjednoczonej opozycji uważa jednak, że lepiej byłoby, gdyby wybory prezydenckie wygrał Andrzej Duda.

TABELA 4

Głosowanie w wyborach do Senatu	Czy, Pana(i) zdaniem, lepiej byłoby dla kraju, gdyby przyszłoroczne wybory prezydenckie wygrał Andrzej Duda, czy też kandydat opozycji?		
	Andrzej Duda	Kandydat opozycji	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wspólny kandydat opozycji – zgłoszony przez KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni, KW Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD, Lewica Razem i Wiosna) lub KW Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL, Kukiz '15)	19	73	8
Kandydat KW Prawo i Sprawiedliwość (PiS, Solidarna Polska, Porozumienie)	94	3	3
Inny kandydat	37	49	14

Wyniki analiz pokazują, że reelekcję Andrzeja Dudy na Prezydenta RP skłonni są poprzeć nie tylko zwolennicy PiS, ale także część wyborców ugrupowań opozycyjnych. Odnowienia mandatu obecnego prezydenta chciałaby znaczna część spośród tych, którzy uważają, że utrata przez PiS większości w Senacie jest dobra dla Polski (43%), i odwrotnie: zwolenników wygranej Andrzeja Dudy nie zawsze martwi to, że rządzącej partii nie udało się zdobyć większości w izbie wyższej. Równie często głoszą pogląd, że podział władzy w parlamencie jest dobry dla kraju, co wyrażają przeciwną opinię (po 39%).

TABELA 5

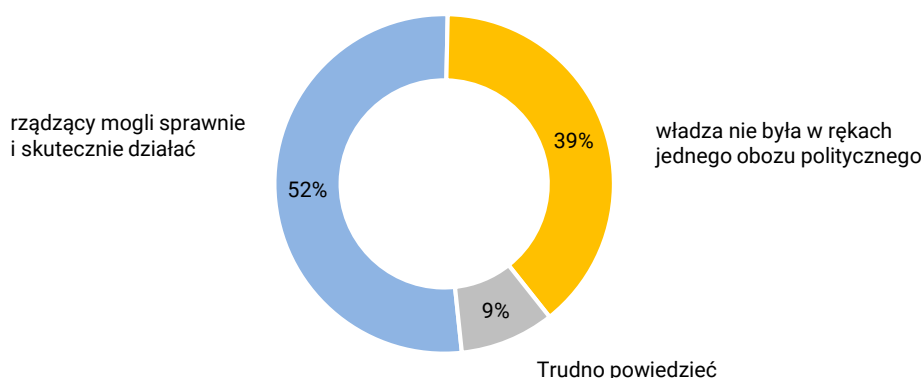
Czy, Pana(i) zdaniem, lepiej byłoby dla kraju, gdyby przyszłoroczne wybory prezydenckie wygrał Andrzej Duda, czy też kandydat opozycji?	Prawo i Sprawiedliwość ma większość w Sejmie, ale nie ma większości w Senacie. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to sytuacja dobra dla kraju czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Andrzej Duda	39	39	22
Kandydat opozycji	76	17	7
Trudno powiedzieć	44	14	42

SPRAWNOŚĆ DZIAŁANIA VERSUS ROZPROSZENIE WŁADZY

W ocenie ponad połowy respondentów (52%) obecnie ważniejsze jest to, aby rządzący mogli sprawnie i skutecznie działać, niż to, aby władza nie była w rękach jednego obozu politycznego. Przeciwnego zdania jest blisko dwie piąte ankietowanych (39%)

CBOS

RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie ważniejsze jest, aby:



Opinie w tej kwestii bardzo wyraźnie zależą od orientacji politycznej. Badani deklarujący prawicowe poglądy polityczne oczekują przede wszystkim, aby rządzący mieli możliwość sprawnego działania (76%). Z kolei dla zwolenników lewicy ważniejsze jest obecnie, aby władza nie była w rękach jednego obozu politycznego (69%).

Skuteczne rządzenie stanowi priorytet dla wyborców KW Prawo i Sprawiedliwość. Dystrybucja władzy między różne siły polityczne jest ważniejsza dla głosujących w ostatnich wyborach na kandydatów komitetów wyborczych Sojuszu Lewicy Demokratycznej, Koalicji Obywatelskiej i Polskiego Stronnictwa Ludowego. Opinie osób, które w wyborach do Sejmu poparły Konfederację Wolność i Niepodległość, są w tej sprawie podzielone.

TABELA 6

Elektoraty w wyborach do Sejmu	Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie ważniejsze jest, aby:		
	rządzący mogli sprawnie i skutecznie działać	władza nie była w rękach jednego obozu politycznego	Trudno powiedzieć
	w procentach		
KW Prawo i Sprawiedliwość (PiS, Porozumienie, SP)	81	14	5
KW Konfederacja Wolność i Niepodległość	50	48	2
KW Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL, Kukiz'15)	29	64	7
KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni	27	66	7
KW Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD, Wiosna, Lewica Razem)	26	71	3

TABELA 7

Głosowanie w wyborach do Senatu	Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie ważniejsze jest, aby:		
	rządzący mogli sprawnie i skutecznie działać	władza nie była w rękach jednego obozu politycznego	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wspólny kandydat opozycji – zgłoszony przez KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni, KW Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD, Lewica Razem i Wiosna) lub KW Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL, Kukiz '15)	29	67	4
Kandydat KW Prawo i Sprawiedliwość (PiS, Solidarna Polska, Porozumienie)	82	13	5
Inny kandydat	32	58	10

Osoby, dla których ważne jest obecnie, aby władza nie była w rękach jednego obozu politycznego, na ogół są zadowolone z utraty przez Prawo i Sprawiedliwość większości miejsc w izbie wyższej parlamentu. Większość z nich uważa ponadto, że dla Polski lepiej byłoby, aby przyszłoroczne wybory wygrał kandydat opozycji; zwycięstwa obecnego prezydenta chciałyby jednak więcej niż co czwarta z nich. Z kolei badani, dla których priorytetem jest sprawność działania rządzących, oczekiwaliby reelekcji Andrzeja Dudy. Jednocześnie jednak utratę przez Prawo i Sprawiedliwość większości w Senacie, przy zachowaniu większości miejsc w Sejmie, nieco częściej uznają za sytuację dobrą dla kraju niż za niekorzystną.

TABELA 8

Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie ważniejsze jest, aby:	Prawo i Sprawiedliwość ma większość w Sejmie, ale nie ma większości w Senacie. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to sytuacja dobra dla kraju czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
rzządzający mogli sprawnie i skutecznie działać	42	39	19
władza nie była w rękach jednego obozu politycznego	70	16	14
Trudno powiedzieć	23	27	50

TABELA 9

Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie ważniejsze jest, aby:	Czy, Pana(i) zdaniem, lepiej byłoby dla kraju, gdyby przyszłoroczne wybory prezydenckie wygrał Andrzej Duda, czy też kandydat opozycji?		
	Andrzej Duda	Kandydat opozycji	Trudno powiedzieć
	w procentach		
rzządzający mogli sprawnie i skutecznie działać	79	13	8
władza nie była w rękach jednego obozu politycznego	27	61	12
Trudno powiedzieć	44	16	40

Wyniki wyborów parlamentarnych i konieczność podzielenia się przez Prawo i Sprawiedliwość władzą z opozycją zostały raczej dobrze przyjęte przez Polaków. Jak się wydaje na podstawie analiz, utrata przez PiS większości miejsc w Senacie nie martwi zbytnio również wyborców tego ugrupowania, nie stanowi bowiem realnego zagrożenia dla skutecznego sprawowania władzy przez rządzących. Zwolennicy PiS większą wagę przywiązują natomiast do wyniku wyborów prezydenckich – większość z nich nie ma wątpliwości, że lepiej dla kraju byłoby, gdyby wygrał je obecnie urzędujący prezydent. Ma on także stosunkowo wielu zwolenników wśród sympatyków Polskiego Stronnictwa Ludowego i Konfederacji Wolność i Niepodległość. Jednoznacznie krytyczni wobec jego ewentualnej reelekcji są wyborcy Koalicji Obywatelskiej i Sojuszu Lewicy Demokratycznej. Wyniki listopadowego badania pokazują, że mimo przełamania dominacji PiS w Senacie opozycji trudno będzie doprowadzić do zmiany na stanowisku prezydenta.

Opracowała

Beata Roguska